PROJEKT Z BAZ DANYCH

Baza danych firmy badającej warunki środowiskowe

Skład grupy: Krzysztof Kurnik, 237603 Jonatan Bury, 235471 Maciej Maruszak, 235437

Termin: śr 13:15-15:15

 $\begin{array}{c} Prowadzący: \\ \text{dr inż. Roman PTAK W4/K9} \end{array}$

Spis treści

1	Wst		2
	1.1	Cel projektu	2
	1.2	Zakres projektu	2
2		aliza wymagań	2
	2.1	Opis działania i schemat logiczny systemu	2
	2.2	Wymagania funkcjonalne	2
	2.3	Wymagania niefunkcjonalne	3
		2.3.1 Wykorzystywane technologie i narzędzia	3
		2.3.2 Wymagania dotyczące rozmiaru bazy danych	3
		2.3.3 Wymagania dotyczące bezpieczeństwa systemu	3
	2.4	Przyjęte założenia projektowe	3
		• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	
3	Pro	jekt systemu	4
	3.1	Projekt bazy danych	4
		3.1.1 Model fizyczny i ograniczenia integralności danych	4
		3.1.2 Inne elementy schematu – mechanizmy przetwarzania danych	6
		3.1.3 Widoki	6
		3.1.4 Procedury składowe	6
		3.1.5 Trigery	6
		3.1.6 Projekt mechanizmów bezpieczeństwa na poziomie bazy danych	7
	3.2	Projekt aplikacji użytkownika	7
	5.2	3.2.1 Architektura aplikacji i diagramy projektowe	7
		• • •	10
			12
		3.2.4 Projekt zabezpieczeń na poziomie aplikacji	12
4	Tmn	olementacja systemu baz danych	13
4	4.1		
			13
	4.2		$\frac{13}{13}$
		· ·	13
		V	14
			15
			15
	4.3		16
	4.4	Testowanie bazy danych na przykładowych danych	17
	_		
5	Imp		20
	5.1	· · ·	20
	5.2		21
			21
		5.2.2 Rejestracja	21
		5.2.3 Logowanie	21
		5.2.4 Konto użytkownika	22
		5.2.5 Wykresy pomiarów	23
	5.3	Testowanie opracowanych funkcji systemu	23
		- • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	23
			24
			24
	5.4		$\frac{21}{24}$
	J. I		$\frac{24}{24}$
		- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	26
		- • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	28
		o. 4.0 Impicinentacja mechanizmow bezpieczenstwa	20
		lsumowanie i wnioski	29

1 Wstęp

1.1 Cel projektu

Stworzenie bazy danych firmy udostępniającej usługi w zakresie badania parametrów środowiskowych w miejscach pracy lub zamieszkania.

1.2 Zakres projektu

Firma oferująca usługi w postaci monitorowania miejsca pracy bądź miejscu zamieszkania. Firma posiada urządzenia wyposażone w czujniki. Zależnie od potrzeb klienta zostanie dobrane urządzenie, posiadające odpowiadającą mu ilość narzędzi pomiarowych. W momencie zgłoszenia zapotrzebowania, zespół monterów jest oddelegowany w wyznaczone przez zleceniodawcę miejsce, aby zamontować tam urządzenia pomiarowe. Cała procedura montażu jest po stronie przedsiębiorstwa, klient jedynie wskazuje miejsca w których chce badać warunki. Po umieszczeniu, skonfigurowaniu i podłączeniu pod sieć, takie urządzenie zaczyna działać i wysyłać okresowo pakiety danych pomiarowych do siedziby firmy. Dane są następnie analizowane i przetwarzane w ramach pełnionej przez firmę usługi. Klient otrzymuje informacje zwrotną o jakości warunków panujących w pomieszczeniu oraz sugestie, co należy przedsięwziąć, żeby te warunki poprawić. Usługi prowadzone przez firmę, mogą być długo lub krótkofalowe. Szczegóły dotyczące długości trwania umowy uzgadniane są z klientem podczas podpisywania umowy. Firma nie prowadzi sprzedaży urządzeń na własny użytek. Firma obsługuje klientów prywatnych i biznesowych. Podczas zawierania umowy klient jest zobligowany do podania danych osobowych, w tym miejsca zameldowania, bądź aktualnego zamieszkania.

2 Analiza wymagań

2.1 Opis działania i schemat logiczny systemu

Każdemu użytkownikowi zostanie udostępniona aplikacja webowa, w której będzie mógł sprawdzić aktualne wskazania zamontowanych u niego zestawu czujników. Przy każdym zleceniu zawarciu umowy, będzie określony czas świadczenia usług, który również będzie widoczny w aplikacji. Do aplikacji klient będzie potrzebował loginu i hasła. Login zostanie wygenerowany przez firmę, natomiast dobranie hasła pozostaje po stronie klienta, lecz będzie wymagało odpowiedniej składni. Posiadanie hasła jest obowiązkowe.

2.2 Wymagania funkcjonalne

- Klient
  - przeglądanie i zamawianie usług
  - przegląd danych pomiarowych z czujników
  - podglad terminu upłyniecia umowy
- Firma
  - Właściciel:
    - Operacje "CRUD" klientów, pracowników oraz ich danych
    - Operacje "CRUD" urządzeń
    - Operacje "CRUD" pomiarów
  - Kierownik działu technicznego:
    - Operacje "CRUD" urządzeń
    - Przegląd pracowników działu technicznego
    - Operacje "CRUD" pomiarów
  - Administrator baz danych
    - Przegląd klientów oraz ich danych
    - Przegląd pomiarów

- Monter/technik
  - Przegląd dostępnych urządzeń
- Pracownik obsługi klienta
  - Przegląd danych klientów
  - Przegląd dostępnych urządzeń

2.3 Wymagania niefunkcjonalne

2.3.1 Wykorzystywane technologie i narzędzia

- Baza danych MySQL
- Czujnik temperatury SHT31
- Czujnik wilgotności SHT31
- Czujnik natężenia światła BH1750FV1
- Komunikacja TCP/IP

2.3.2 Wymagania dotyczące rozmiaru bazy danych

- 1500 czujniki pomiarowe (około 1440 pomiarów na dobę)
- 350 klientów
- 20 pracowników
- Właściciel
- Kierownik działu technicznego
- Administrator 6
- Monter/Technik 9
- Obsługa klienta 3

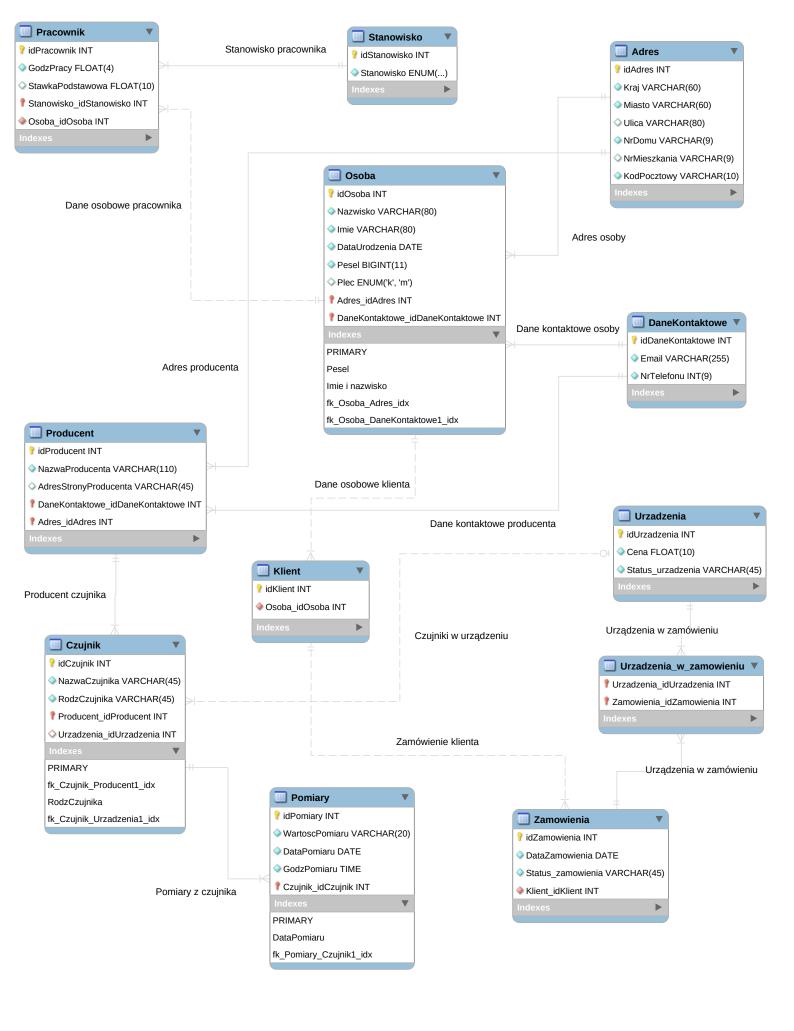
2.3.3 Wymagania dotyczące bezpieczeństwa systemu

- Login i hasło każdy pracownik, oraz klienci będą mieć utworzone prywatne konta, które umożliwią dostęp do udostępnionych im danych
- Poziomy dostępowe
  - Właściciel dostęp do wszystkich zasobów firmy
  - Kierownik działu technicznego dostęp do danych osobowych klientów i pracowników swojego działu
  - Administrator baz danych dostęp do danych osobowych klientów, ale nie do danych pracowników
  - Monterzy brak bezpośredniego dostępu do danych osobowych klientów i innych pracowników, fizyczny dostęp do urządzeń, ale nie do pomiarów
  - Klient brak dostępu do danych firmy, dostęp do pomiarów z czujników

2.4 Przyjęte założenia projektowe

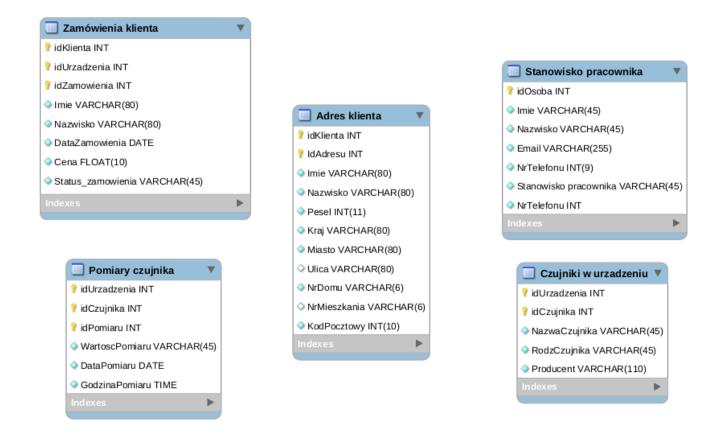
- Zbieranie danych z czujników i wysyłanie ich na serwer
- Wyszukiwanie klientów w bazie danych poprzez podanie danych osobowych
- Zarządzanie klientami, zrywanie umowy w przypadku upłynięcia czasu wynajęcia urządzenia

- 3 Projekt systemu
- 3.1 Projekt bazy danych
- 3.1.1 Model fizyczny i ograniczenia integralności danych

3.1.2 Inne elementy schematu – mechanizmy przetwarzania danych

3.1.3 Widoki

Rysunek 1: Widoki

3.1.4 Procedury składowe

1. Format wpisywania danych personalnych klientów imię,nazwisko,pesel,data urodzenia,płeć Procedura będzie realizować wpisywanie poszczególnych wartości do odpowiednich tabel. Pierwsze 3 pola są wymagane, nie trzeba podawać daty urodzenia i płci. Jeżeli jednak zostaną wpisane, to procedura również te wartości umieści w odpowiednich tabelach.

3.1.5 Trigery

1. Producent BEFORE INSERT

```
Listing 1: Producent_BEFORE_INSERT

1 CREATE DEFINER = CURRENT_USER TRIGGER `mydb`.`Producent_BEFORE_INSERT` BEFORE INSERT ON `Producent` FOR EACH ROW

2 BEGIN

3 SET NEW. NazwaProducenta = TRIM(NEW. NazwaProducenta);

4 SET NEW. AdresStronyProducenta = TRIM(NEW. AdresStronyProducenta);

5 END

2. Osoba_AFTER_UPDATE

Listing 2: Osoba_AFTER_UPDATE

1 CREATE DEFINER = CURRENT_USER TRIGGER `mydb`.`Osoba_AFTER_UPDATE` AFTER UPDATE ON `Osoba` FOR EACH ROW

2 BEGIN

3 4 END
```

Triger używany będzie w przypadku zmiany danych osoby, czyli klienta albo pracownika. Przykładowo gdy pracownik zmieni miejsce zamieszkania.

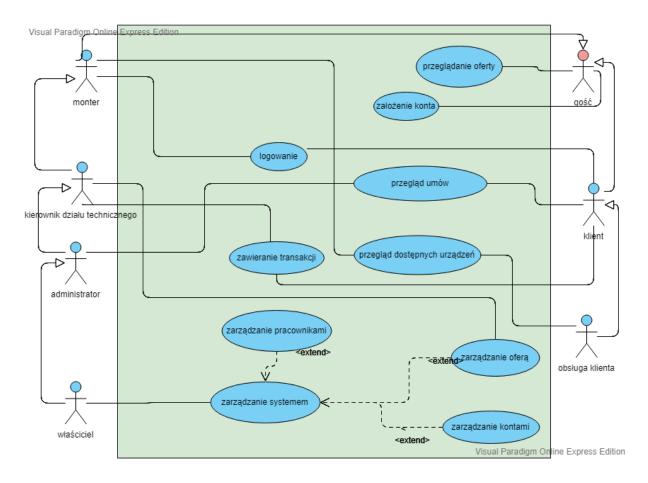
3.1.6 Projekt mechanizmów bezpieczeństwa na poziomie bazy danych

	Umowa z klientem	Swoje dane osobowe	Zakup urządzeń	Dane klientów	Oferowane urządzenia	Dane pracowników	Dostępne urządzenia	Dane pomiarów
Gość	-	-	-	-	R	-	-	-
Klient	Α	W	R	-	R	-	-	R
Obsługa klienta	W	W	-	R	R	-	R	-
Monter	R	W	-	R	R	-	U	-
Kierownik działu technicznego	R	W	-	R	A	A	U	U
Administrator	U	W	-	U	Α	-	Α	R
Właściciel	U	W	-	U	Α	Α	Α	Α

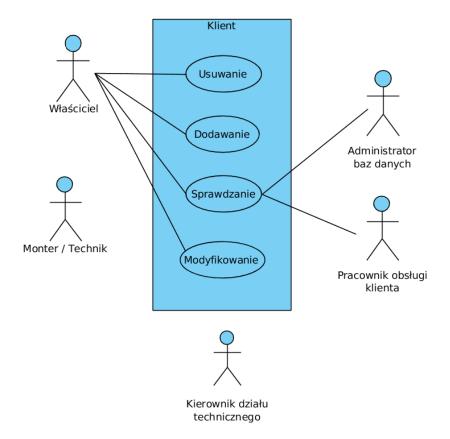
Rysunek 2: Poziomy dostępowe

3.2 Projekt aplikacji użytkownika

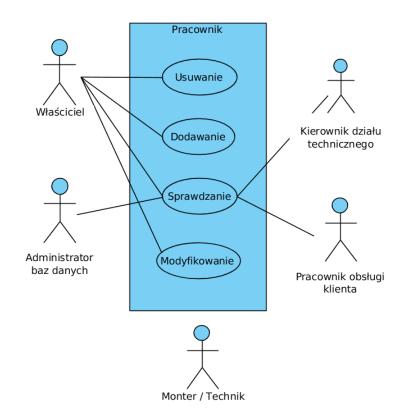
3.2.1 Architektura aplikacji i diagramy projektowe

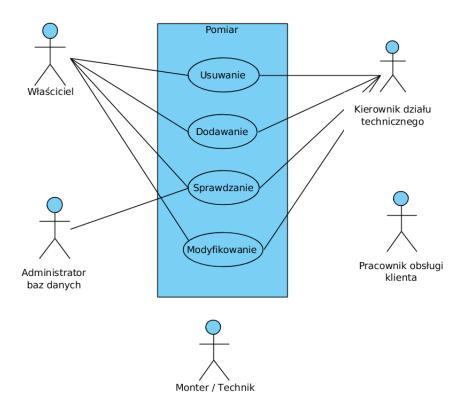
Rysunek 3: Ogólny diagram projektowy

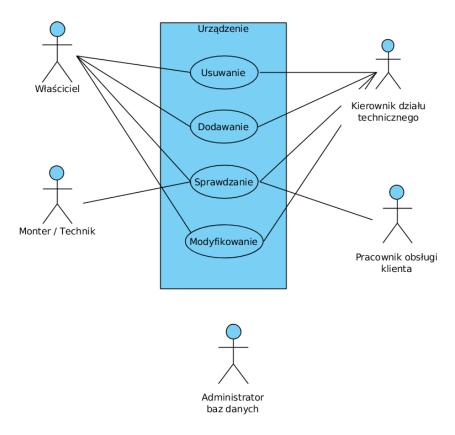
Rysunek 4: Klient

Rysunek 5: Pracownik

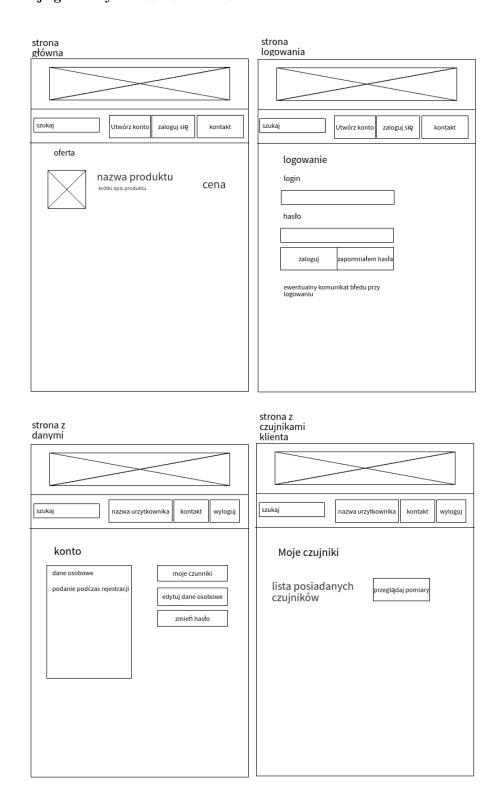

Rysunek 6: Pomiar

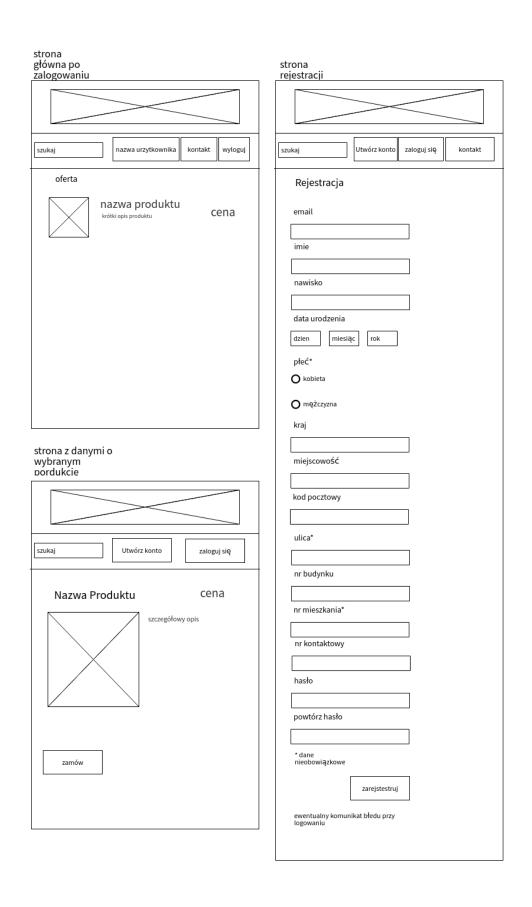

Rysunek 7: Urządzenie

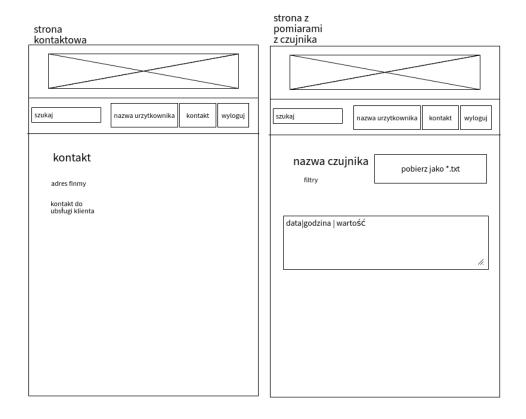
3.2.2 Interfejs graficzny i struktura menu

Rysunek 8: Interfejs graficzny aplikacji 1

Rysunek 9: Interfejs graficzny aplikacji 2

Rysunek 10: Interfejs graficzny aplikacji 3

3.2.3 Metoda podłączania do bazy danych – integracja z bazą danych

Połączenie z aplikacji użytkownika zostanie zrealizowane przy pomocy języka PHP. Zostanie użyta biblioteka PDO(PHP Data Objects), które jest specjalnie stworzona do komunikacji z bazami danych. PDO zostało ustandaryzowane pod względem różnych systemów bazodanowych. Oznacza to, że pisząc kod łączący z bazą danych jednego systemu, w każdej chwili można zmienić na inny system, bez konieczności zmieniania kodu w PHP.

3.2.4 Projekt zabezpieczeń na poziomie aplikacji

- Hasło wymagania:
  - Minimum 8 znaków, słownik składa się z dużych, małych liter, cyfr i znaków specjalnych
  - Co najmniej jedna duża i mała litera
  - Co najmniej jedna cyfra
  - Co najmniej jeden znak specjalny
- Wymuszenie logowania przez połączenie szyfrowane (HTTPS)
- Blokada konta po 3 nieudanych próbach, odblokowanie konta po konsultacji z działem obsługi klienta
- Wymagana zmiana hasła co 6 miesięcy
- Logowanie na konto administratora z wybranego adresu IP
- Logowanie na konto administratora wymaga podwójnej weryfikacji, kod z sms potwierdzającego wysłanego przez system

4 Implementacja systemu baz danych

4.1 Tworzenie tabel i definiowanie ograniczeń

CREATE SCHEMA rozpoczyna utworzenie bazy danych i podanej później nazwie. Sprawdzone zostaje również, czy nie ma bazy o takiej samej nazwie, jeżeli jest to zostanie zwrócony błąd o możliwości utraty danych i całej bazy o takiej nazwie.

```
Listing 3: Utworzenie bazy
```

```
1 CREATE SCHEMA IF NOT EXISTS `bazydanych`;
2 SHOW WARNINGS;
3 USE `bazydanych`;
```

Po utworzeniu bazy zostają dodawane kolejno poszczególne tabale poprzez komendę CREATE TABLE i tak jak w przypadku bazy jest sprawdzane, czy taka tabela nie została już stworzona. Następnie podawane są rekordy które mają znaleźć się w bazie, wraz z ich typem danych oraz właściwościami, przykładowo takimi jak automatyczna inkrementacja, czy wymuszenie, że musi zostać wpisana jakaś wartość. Na końcu tej sekcji tworzony jest klucz główny poprzez PRIMARY KEY.

Listing 4: Utworzenie tabeli Adres

```
1 CREATE TABLE IF NOT EXISTS `bazydanych`.`Adres` (
2 `idAdres` INT NOT NULL AUTO_INCREMENT,
3 `Kraj` VARCHAR(60) NOT NULL,
4 `Miasto` VARCHAR(60) NOT NULL,
5 `Ulica` VARCHAR(80) NULL,
6 `NrDomu` VARCHAR(9) NOT NULL,
7 `NrMieszkania` VARCHAR(9) NULL,
8 `KodPocztowy` VARCHAR(10) NOT NULL,
9 PRIMARY KEY (`idAdres`)
```

Dodawanie klucza obcego podczas tworzenia tabeli możliwe jest poprzez użycie komendy CONSTRA-INT, w przeciwnym wypadku klucz obcy musiałby być dodano po pełnym utworzeniu tabeli. Poniżej podawane jest z którą tabelą ma być połączony oraz jego własności, czyli reakcje na określone czynności usuwania bądź aktualizowania.

Listing 5: Utworzenie klucza obcego

```
1 CONSTRAINT `fk_Osoba_Adres`
2 FOREIGN KEY (`Adres_idAdres`)
3 REFERENCES `bazydanych`.`Adres` (`idAdres`)
4 ON DELETE NO ACTION
5 ON UPDATE NO ACTION
```

Utworzenie tabeli zakończone jest określeniem mechanizmu składowania danych, w tym przypadku InnoDB, po czym określene zostają typy konwersji znaków.

Listing 6: Własności tworzonej tabeli

```
1 ENGINE = InnoDB
2 DEFAULT CHARACTER SET = utf8
3 COLLATE = utf8 polish ci;
```

4.2 Implementacja mechanizmów przetwarzania danych

4.2.1 Indeksy

Utworzenie unikatowego indeksu odbywa się używając polecenie UNIQUE INDEX, w tym przypadku dla komórki Pesel w tabeli Osoba. Oznacza to, że nie mogą istnieć dwa rekordy z takim samym peselem. Indeksy zwykłe tworzone są jedynie poprzez słowo INDEX.

```
Listing 7: Definiowanie indeksów
```

4.2.2 Procedury składowe

Procedura umożliwia dodanie klienta ze wszystkimi danymi, czyli adres zamieszkania, kontakt i dane osobowe. Komendą tworzącą procedurę jest wyrażenie CREATE PROCEDURE, po którym następuje podanie nazwy procedury. W nawiasach okrągłych zostały wpisane argumenty jakie będą przekazywane i wykorzystywane wewnątrz. Zmienne podawane są po przecinkach z poprzedzającym je znacznikiem IN a po nazwie wypisany jest typ zmiennej i ewentualna, maksymalna ilość znaków. Początkowo poniższa procedura dodaje kolejne wartości do tabeli Adres, po czym pobiera maksymalną wartość indeksu z tej tabeli, wykorzystując składnię: SELECT MAX(idAdres) FROM Adres. Wpisanie wartości do zmiennej ustawianej przy pomocy słowa SET zostanie wykorzystane podczas tworzenia kolejnej tabeli Osoba, gdzie jest wymagane podanie klucza obcego dla tabeli Adres.

Listing 8: Procedura dodaj klienta

```
1 DELIMITER //
2 CREATE PROCEDURE dodaj_klienta
3 (IN `Kraj` VARCHAR(60), IN `Miasto` VARCHAR(60), IN `Ulica` varchar(80), IN `
      NrDomu` varchar(9), IN `NrMieszkania` varchar(9), in `KodPocztowy` varchar(10), in `Email` varchar(255), in `NrTelefonu` integer(9), in `Nazwisko` varchar(80), in `Imie` varchar(80), in `DataUrodzenia` DATE, in `Pesel` BIGINT(11), in
       Plec` enum('k', 'm'))
4 BEGIN
     INSERT INTO `Adres` (`Kraj`, `Miasto`, `Ulica`, `NrDomu`, `NrMieszkania`, `
         KodPocztowy`) VALUES (`Kraj`, `Miasto`, `Ulica`, `NrDomu`, `NrMieszkania`, `
         KodPocztowy`);
     SET @id adres = (SELECT MAX(idAdres) FROM Adres);
6
7
     INSERT INTO `DaneKontaktowe` (`Email`, `NrTelefonu`) VALUES (`Email`, `NrTelefonu
8
         `);
9
    SET @id dane = (SELECT MAX(idDaneKontaktowe) FROM DaneKontaktowe);
10
11
     INSERT INTO `Osoba` (`Nazwisko`, `Imie`, `DataUrodzenia`, `Pesel`, `Plec`,`
12
         Adres idAdres`, `DaneKontaktowe idDaneKontaktowe`) VALUES (`Nazwisko`, `Imie
          , `DataUrodzenia`, `Pesel`, `Plec`,@id adres,@id dane);
13
    SET @id osoba = (SELECT MAX(idOsoba) FROM Osoba);
14
    INSERT INTO `Klient` (`Osoba idOsoba`) VALUES (@id osoba);
15
16 END //
17 DELIMITER ;
      Przykładowe użycie procedury dodaj klienta:
                                   Listing 9: Użycie dodaj klienta
1 CALL dodaj_klienta('Polska', 'Warszawa', 'Klonowa', '1', '3', '50-230', 'testujemy@o2.pl
       ', '111222333', 'Kowalski', 'Jan', '1990-12-11', '90121112345', 'm');
      Procedura wprowadzająca dane nowego pracownika.
                               Listing 10: Procedura dodaj pracownika
1 DELIMITER //
2 CREATE PROCEDURE dodaj_pracownika
3 (IN `Kraj` VARCHAR(60), IN `Miasto` VARCHAR(60), IN `Ulica` varchar(80), IN `
      NrDomu' varchar (9), IN 'NrMieszkania' varchar (9), in 'KodPocztowy' varchar (10),
       in `Email` varchar(255), in `NrTelefonu` integer(9), in `Nazwisko` varchar(80),
       in 'Imie' varchar (80), in 'DataUrodzenia' DATE, in 'Pesel' BIGINT (11), in
       Plec` enum('k', 'm'), IN `Stanowisko` enum('Monter', 'Właściciel', 'Kierownik działu technicznego', 'Administrator', 'Obsługa klienta'), IN `GodzPracy` float
       (4), IN `StawkaPodstawowa` float (10))
4 BEGIN
     INSERT INTO `Adres` (`Kraj`, `Miasto`, `Ulica`, `NrDomu`, `NrMieszkania`, `
         KodPocztowy`) VALUES (`Kraj`, `Miasto`, `Ulica`, `NrDomu`, `NrMieszkania`, `
         KodPocztowy`);
     SET @id adres = (SELECT MAX(idAdres) FROM Adres);
```

```
INSERT INTO `DaneKontaktowe` (`Email`,`NrTelefonu`) VALUES (`Email`,`NrTelefonu
        `);
9
    SET @id dane = (SELECT MAX(idDaneKontaktowe) FROM DaneKontaktowe);
11
    INSERT INTO `Osoba` (`Nazwisko`, `Imie`, `DataUrodzenia`, `Pesel`, `Plec`,`
12
        Adres idAdres`, `DaneKontaktowe idDaneKontaktowe`) VALUES (`Nazwisko`, `Imie
         , `DataUrodzenia`, `Pesel`, `Plec`,@id_adres,@id_dane);
13
    SET @id osoba = (SELECT MAX(idOsoba) FROM Osoba);
14
15
    INSERT INTO 'Stanowisko' ('Stanowisko') VALUES ('Stanowisko');
16
17
    SET @id stanowisko = (SELECT MAX(idStanowisko) FROM Stanowisko);
18
19
    INSERT INTO `Pracownik` (`Osoba_idOsoba`,`GodzPracy`,`StawkaPodstawowa`,`
20
        Stanowisko idStanowisko`) VALUES (@id osoba, `GodzPracy`, `StawkaPodstawowa`,
        @id stanowisko);
21 END /
22 DELIMITER ;
```

Przykładowe użycie procedury dodaj pracownika:

Listing 11: Użycie dodaj_pracownika

```
1 CALL dodaj_pracownika('Polska', 'Warszawa', 'Karmelkowa', '21', '13', '59-750', 'pwr@o2. pl', '999888000', 'Jagoda', 'Renata', '1987-09-11', '87091189765', 'k', 'Monter', '8', '1234');
```

4.2.3 Trigger

Triger usuwa wszelkie białe znaki podczas wprowadzania danych. Czyli jeżeli zostanie wprowadzona nazwa zawierająca kilka spacji przed i po "Polska" to triger je usunie i pozostawi jedynie "Polska".

Listing 12: Adres BEFORE INSERT

```
1 DELIMITER //
2 CREATE TRIGGER `Adres_BEFORE_INSERT` BEFORE
3 INSERT ON `Adres` FOR EACH ROW
4 BEGIN
5 SET NEW. Kraj = TRIM(NEW. Kraj);
6 SET NEW. Miasto = TRIM(NEW. Miasto);
7 SET NEW. Ulica = TRIM(NEW. Ulica);
8 SET NEW. NrDomu = TRIM(NEW. NrDomu);
9 SET NEW. NrMieszkania = TRIM(NEW. NrMieszkania);
10 SET NEW. KodPocztowy = TRIM(NEW. KodPocztowy);
11 END //
12 DELIMITER ;
```

4.2.4 Widoki

CREATE VIEW jest to polecenie tworzące widok, po którym podawana jest jego nazwa. W sekcji pomiędzy SELECT a FROM wypisane są komórki tabel, które mają znaleźć się w widoku. Nazwy poprzedzają skrótowe nazwy każdej z używanej tabeli, które zainicjalizowane zostały po słowie FROM. Do połączenia tabel użyto połączenia wewnętrznego INNER JOIN, w celu wyszczególnienia jedynie elementów zgodnych z podanymi warunkami w sekcji ON.

Listing 13: Widok adres_klienta

```
1 CREATE VIEW `adres_klienta` AS
2 SELECT
3 kl.`idKlient`,
4 os.`Imie`,
5 os.`Nazwisko`,
```

```
os.`Pesel`,
       adr.`Kraj`,
       adr. `Miasto`,
8
       adr.`Ulica`
9
       adr.`NrDomu`
10
       adr. `NrMieszkania`,
11
       adr. `KodPocztowy
12
13 FROM
       'Osoba' AS os
14
15 INNER JOIN
        `Adres` AS adr
17 ON
            os. `Adres idAdres` = adr. `idAdres`
18
19 INNER JOIN
            `Klient` AS kl
20
21 ON
       kl. `Osoba idOsoba ` = os. `idOsoba ` ;
22
```

Jako, że widok jest wirtualną tabelą, wywołanie i wyświetlenie odbywa się tak samo jak w przypadku zwykłych tabel.

Listing 14: Użycie widoku adres klienta

```
1 SELECT * FROM adres klienta
```

4.3 Implementacja uprawnień i innych zabezpieczeń

Nadanie uprawnień klienta

Listing 15: Nadanie uprawnień klienta

```
1 GRANT SELECT, ON Osoba TO klient
2 GRANT SELECT, ON Adres TO klient
3 GRANT SELECT, ON DaneKontaktowe TO klient
4 GRANT SELECT ON Czujniki TO klient
5 GRANT SELECT, UPDATE, CREATE ON Zamoweienie TO klient
6 GRANT SELECT ON Czujnk TO klient
7 GRANT SELECT ON Producent TO klient
8 GRANT SELECT ON Urzadzenia TO klient
9 GRANT SELECT, UPDATE ON Urzadzenia_w_zamowieniu TO klient
10 GRANT SELECT ON Pomiary TO klient
```

Nadanie uprawnień montera

Listing 16: Nadanie uprawnień montera

```
1 GRANT SELECT ON Osoba TO monter
2 GRANT SELECT ON Adres TO monter
3 GRANT SELECT ON DaneKontaktowe TO monter
4 GRANT SELECT ON Czujnik TO monter
5 GRANT SELECT ON Producent TO monter
6 GRANT SELECT ON Urzadzenia TO monter
7 GRANT SELECT ON Urzadzenia w zamowieniu TO monter
```

Nadanie uprawnień administratora

Listing 17: Nadanie uprawnień administratora

```
1 GRANT SELECT ON Osoba TO administrator
2 GRANT SELECT ON Adres TO administrator
3 GRANT SELECT ON DaneKontaktowe TO administrator
4 GRANT SELECT ON Zamowienia TO administrator
5 GRANT ALL PRIVILEGES ON Czujnik TO administrator
6 GRANT ALL PRIVILEGES ON Producent TO administrator
7 GRANT ALL PRIVILEGES ON Urzadzenia TO administrator
8 GRANT SELECT, UPDATE, DROP ON Urzadzenia_w_zamowieniu TO administrator
9 GRANT ALL PRIVILEGES ON Pomiary TO administrator
```

Listing 18: Nadanie uprawnień kierownika działu techniczneg

```
1 GRANT SELECT DROP ON Osoba TO KierownikDzialuTechnicznego
2 GRANT SELECT ON Adres TO KierownikDzialuTechnicznego
3 GRANT SELECT ON DaneKontaktowe TO KierownikDzialuTechnicznego
4 GRANT ALL PRIVILEGES ON Czujnik TO KierownikDzialuTechnicznego
5 GRANT SELECT ON Zamowienia TO KierownikDzialuTechnicznego
6 GRANT ALL PRIVILEGES ON Producent TO KierownikDzialuTechnicznego
7 GRANT ALL PRIVILEGES ON Urzadzenia TO KierownikDzialuTechnicznego
8 GRANT SELECT, UPDATE, DROP ON Urzadzenia_w_zamowieniu TO
KierownikDzialuTechnicznego
9 GRANT ALL PRIVILEGES ON Pomiary TO KierownikDzialuTechnicznego
10 GRANT SELECT ON Pracownik TO KierownikDzialuTechnicznego
11 GRANT SELECT ON Stanowisko TO KierownikDzialuTechnicznego
12 GRANT SELECT ON Klient TO KierownikDzialuTechnicznego
```

Nadanie uprawnień właściciela

Listing 19: Nadanie uprawnień właściciela

```
1 GRANT ALL PRIVILEGES ON Osoba TO Wlasciciel
2 GRANT ALL PRIVILEGES ON Adres TO Wlasciciel
3 GRANT ALL PRIVILEGES ON DaneKontaktowe TO Wlasciciel
4 GRANT ALL PRIVILEGES ON Czujniki TO Wlasciciel
5 GRANT ALL PRIVILEGES ON Zamowienia TO Wlasciciel
6 GRANT ALL PRIVILEGES ON Czujnik TO Wlasciciel
7 GRANT ALL PRIVILEGES ON Producent TO Wlasciciel
8 GRANT ALL PRIVILEGES ON Urzadzenia TO Wlasciciel
9 GRANT ALL PRIVILEGES ON Urzadzenia TO Wlasciciel
10 GRANT ALL PRIVILEGES ON Pomiary TO Wlasciciel
11 GRANT ALL PRIVILEGES ON Pracownik TO Wlasciciel
12 GRANT ALL PRIVILEGES ON Stanowisko TO Wlasciciel
13 GRANT ALL PRIVILEGES ON Klient TO Wlasciciel
```

Nadanie uprawnień obsługi klienta

Listing 20: Nadanie uprawnień obsługi klienta

```
    1 GRANT SELECT ON Klient TO Obsluga
    2 GRANT SELECT ON Osoba TO Obsluga
    3 GRANT SELECT ON Adres TO Obsluga
    4 GRANT SELECT ON DaneKontaktowe TO Obsluga
    5 GRANT SELECT ON Zamowienia TO Obsluga
    6 GRANT SELECT ON Producent TO Obsluga
    7 GRANT SELECT ON Urzadzenia w zamowieniu TO Obsluga
```

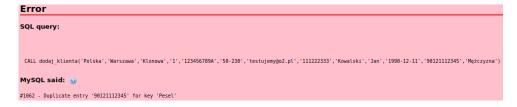
4.4 Testowanie bazy danych na przykładowych danych

Podczas próby wprowadzenia wartości, która przekracza maksymalną dopuszczalną ilość znaków otrzymamy komunikat z Rys. 11.

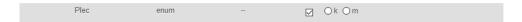
Rysunek 11: Ograniczenie ilości znaków

Podczas dodawania nowej osoby do bazy danych, może się okazać, że osobę z podanym peselem już posiadamy w bazie danych. W takim wypadku zadziała zabezpieczenie dbające o to, aby wartości w polu "Pesel" była unikalna. Podczas próby dodania osoby o takim samym peselu wyświetli się komunikat z Rys. 12. oraz informację nie zostaną dodane do bazy danych.

Rysunek 12: Unikalny pesel

Komórka "Płeć" jest typu "enum" i możliwe są trzy opcje do wyboru. Pierwsza opcja oznacza, że pole jest puste, drugi przypadek to literka "k", która oznacza kobietę, oraz trzeci przypadek to literka "m", która analogicznie oznacza mężczyznę.

Rysunek 13: Dwie możliwe płcie do wyboru

W przypadku pola zawierającego datę urodzenia osoby, ze względu na wybrany typ "date", podczas dodawania nowego rekordu możliwe jest wybranie konkretnego dnia za pomocą wyświetlającego się kalendarza (Rys. 14).

Rysunek 14: Typ "DATE"

Wpisanie w komórkę formatu innego niż "rrrr_mm_dd" wyskakuje błąd informujący o podaniu nie poprawnej wartości w komórce z datą urodzenia.

Rysunek 15: Niepoprawny format daty

W przypadku komórki zawierającej informacje dotyczącą stanowiska, na którym pracuje dany pracownik, zaimplementowane zostały trzy domyślne wartości (Rys. 15): Programista, Technik oraz Elektronik.

Rysunek 16: Domyślne wartości komórki (Programista, Technik, Elektryk)

W przypadku wywołania procedury "dodaj_klienta" SZBD sprawdza czy wszystkie komórki z flagą "NN" czy są puste. W momencie wykrycia nieprawidłowości operacja "INSERT" jest przerywana i wyskakuje błąd informujący, która kolumna nie może być "NULL".

```
Błąd

Zapytanie SQL:

CALL dodaj_klienta('USA', 'New York', 'Street', '7', '7', '77-777', 'ameryka@gov.usa', '77777777', 'Alien', NULL, '1990-02-26', '77777772346', 'm')

My SQL zwrócił komunikat:
```

Rysunek 17: Błąd wartości NULL

Każdy z głównych kluczy dla danej tabeli powinien być unikalny, dlatego SZBD nie pozwala dodać rekordu z istniejącym już kluczem. Podczas próby wstawienia wystąpi błąd pokazany na Rys. 18.

Rysunek 18: Powtórzone wystąpienie klucza

Rysunek 19: Wywołanie procedury "dodaj klienta" wraz z pokazanym poniżej nowo dodaną osobą

Podanie niewłaściwej ilości argumentów podczas wywoływania procedury skutkuje błędem informującym o ilości podanych parametrów oraz ile powinno być wprowadzonych.

```
Error

SQL query:

CALL dodaj_klienta('Polska','Warszawa','Karmelkowa','21','13','59-750','pwr@o2.pl','999888000','Jagoda','Renata','1987-09-11','87091189765','k','m','8','1234')

MySQL said: 
#1318 - Incorrect number of arguments for PROCEDURE bazydanych.dodaj_klienta; expected 13, got 16
```

Rysunek 20: Wywołanie procedury "dodaj_klienta" niewłaściwa liczba argumentów

Przy próbie wywołania dozwolonej akcji dla danego użytkownika, np. edycja danych z tabeli "Pracownik" używając polecenia UPDATE 'Pracownik' SET 'StawkaPodstawowa' = '2000' WHERE 'Pracownik'.'idPracownik' = 2 AND 'Pracownik'.'Stanowisko idStanowisko' = 2; Akcja zostaje wykonana.

Przy próbie wywołania akcji niedozwolonej dla danego użytkownika, np. odczyt danych z tabeli 'Pracownik' używając polecenia SELECT * FROM 'Pracownik' wyświetla się komunikat o braku możliwości wykonania danej akcji.

```
Błąd

Zapytanie SQL: 

SELECT * FROM `Pracownik` LIMIT 0, 25

MySQL zwrócił komunikat: 

#1142 - SELECT command denied to user 'klient1'@'localhost' for table 'Pracownik'
```

Rysunek 21: Komunikat błędu

5 Implementacja i testy aplikacji

5.1 Instalacja i konfigurowanie systemu

Całym fundamentem strony z interfejsem dla użytkownika jest język Python w wersji 3.6 wraz ze szkieletem, który został oparty na bibliotece "Flask". Biblioteka ta umożliwia uruchomienie strony internetowej, zarządzanie plikami z rozszerzeniem "html" oraz stosowanie wstawek w języku JavaScript.

```
Listing 21: Wykorzystane moduły w Python
```

- render template Umożliwia wyświetlanie stron za pomocą szablonów w języku HTML
- flash Umożliwia wyświetlanie wydarzeń w postaci popout
- redirect przekierowuje użytkownika do innej lokalizacji docelowej z określonym kodem stanu.
- url for Przekierowuje sesję na inną stronę
- session Dodaje wsparcie po stronie serwera dla sesji użytkowników

- request Umożliwia przesyłanie danych między Pythonem a HTMLem
- datetime Zliczanie czasu, użyty został do wylogowania użytkownika po 5 minutach bezczynności
- passlib.hash Umożliwia zaszyfrowanie hasła w standardzie SHA256
- mysql.connector Moduł, który umożliwia nawiązanie połączenia z bazą danych

Listing 22: Przykładowa instalacja wybranych modułów

```
1 #!/bin/bash
2
3 apt-get install python3-flask
4 pip3 install wtforms
5 pip3 install mysql-connector
6 pip3 install Datetime
```

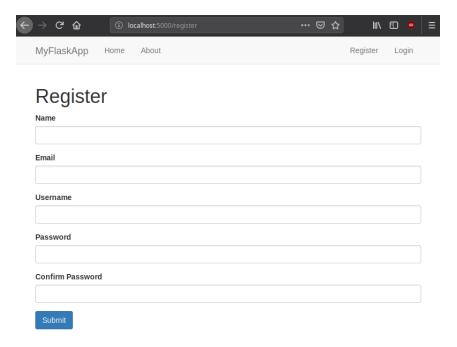
5.2 Instrukcja użytkowania aplikacji

5.2.1 Uruchamianie aplikacji

Aplikacje uruchamia się przy pomocy Python 3.6 z bibliotekami Po uruchomieniu należy w przeglądarce wpisać adres localhost:5000

5.2.2 Rejestracja

Rejestracja odbywa się w zakładce "/register".

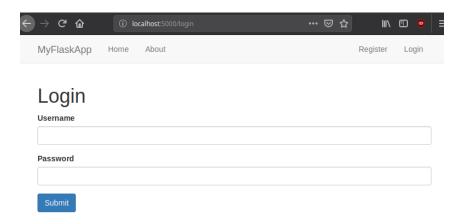

Rysunek 22: Rejestracja użytkownika

W pola należy wpisać kolejno imię, email, nazwę użytkownika, hasło.

5.2.3 Logowanie

Logowanie odbywa się w zakładce "/login".

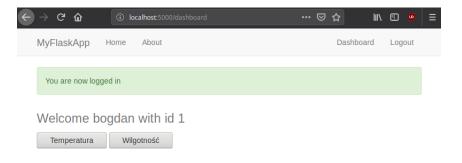

Rysunek 23: Rejestracja użytkownika

Logowanie następuje poprzez podanie nazwy użytkownika i hasła podanego w rejestracji. Po zalogowaniu pojawia się powiadomienie o poprawnym zalogowaniu i następuje przekierowanie na stronę użytkownika "/dashboard", gdzie wyświetlone są przyciski dostępnych czujników.

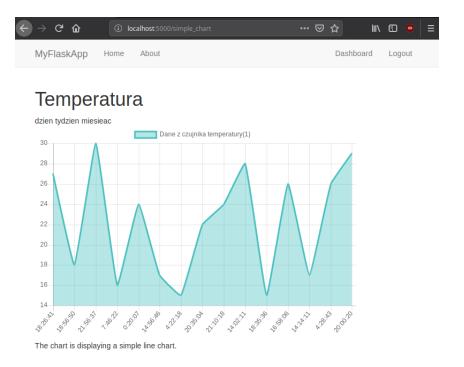
5.2.4 Konto użytkownika

Po zalogowaniu się wyświetla się strona startowa (/dashboard).

Rysunek 24: Rejestracja użytkownika

5.2.5 Wykresy pomiarów

Rysunek 25: Rejestracja użytkownika

Powrót do strony startowej można wykonać poprzez przycisk "wstecz" w przeglądarce.

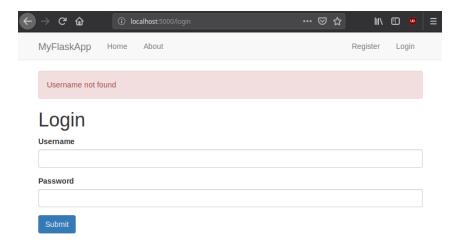
5.3 Testowanie opracowanych funkcji systemu

5.3.1

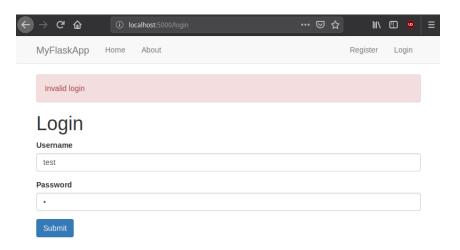
Rysunek 26: Niepoprawna próba zalogowania

5.3.2 Próba logowania bez wprowadzania loginu i hasła

Rysunek 27: Wprowadzenie niepoprawnej lub nie podanie nazwy użytkownika

5.3.3 Próba logowania z niepoprawnym hasłem

Rysunek 28: Wprowadzenie niepoprawnego hasła

5.4 Omówienie wybranych rozwiązań programistycznych

5.4.1 Implementacja interfejsu dostępu do bazy danych

Listing 23: Nawiązywanie połączenia z bazą danych

Listing 24: Pobieranie danych z bazy danych

```
1 #Przypisanie kursora bazy danych do zmiennej
2 cursor = mySQL conn.cursor()
3 #Wywołanie zapytania w języku SQL. Zmienna [session['id']] jest indywidualną
      zmienną z sesji każdego zalogowanego użytkownika.
4 cursor.execute("SELECT WartoscPomiaru, GodzPomiaru FROM Pomiary WHERE
      Czujnik idCzujnik=%s ORDER BY idPomiary DESC LIMIT 15", [session['id']])
6 #Zapisanie wyniku funkcji "cursor.execute" do zmiennej "rows"
7 rows = cursor.fetchall()
8 #Wyciągnięcie poszczególnych kolumn do zmiennych typu lista "value" i "hour"
9 for row in rows:
10
    value.append(row[0])
      hour.append(str(row[1]))
11
12 value.reverse()
13 hour.reverse()
14 #Zakończenie połączenia z bazą danych
15 mySQL_conn.close();
                  Listing 25: Wprowadzanie nowych użytkowników do bazy danych
1 #Wykorzystanie modułu request do pobrania danych od użytkownika ze strony
2 if request.method == 'POST' and form.validate():
3
    name = form.name.data
4
      email = form.email.data
5
      username = form.username.data
      password = sha256 crypt.encrypt(str(form.password.data))
      # Stworzenie kursora
9
      cur = mySQL.cursor(buffered=True)
      # Wywołanie zapytanie w języku SQL
11
      cur.execute("INSERT INTO user(name, email, username, password) VALUES(%s, %s,
12
          %s, %s)", (name, email, username, password))
13
      # Wprowadzenie zmian w bazie danych
14
15
      mySQL.commit()
16
17
      # Zamknięcie połączania z bazą danych
18
      mySQL.close()
19
    #Wyś wietlenie komunikatu o poprawnej rejestracji
20
      flash ('You are now registered and can log in', 'success')
21
                   Listing 26: Odbieranie danych z czujników po UDP przez serwer
{\small 1}\>\> import\>\> mysql.\, connector
2 from mysql.connector import Error
3 from mysql.connector import errorcode
4 import socket
6 UDP IP = "Nasłuchiwany adres"
```

 $socket.SOCK\ DGRAM)\ \#\ UDP$

7 UDP PORT = "Nasluchiwany_port"

11 sock.bind((UDP IP, UDP PORT))

12

9 sock = socket.socket(socket.AF INET, # Internet

14 mySQL conn = mysql.connector.connect(host='Adres hosta',

```
database='Nazwa bazy danych',
15
16
                                        user='Login',
17
                                        password='Hasło')
18 \text{ cursor} = \text{mySQL conn.cursor}()
19
  while True:
20
      # Oczekiwanie na pakiet danych
21
22
       data, addr = sock.recvfrom(1024)
23
       print("\n", type(data))
       print ("Otrzymane dane: ", data.decode(), "\n")
25
26
       lista = data.decode().split("")
27
      # Wyswietlenie zmiennej zawierajace przetworzone dane
28
29
       print(type(lista))
       print(lista, "\n")
30
      \# Wywolanie procedury dodajace dane do bazy danych
31
32
       results_args = cursor.callproc('dodaj_klienta', lista)
       print("Argumenty przekazane do funkcji callproc:\n", results_args)
33
      # Zatwierdzanie zmian w bazie danych
34
      mySQL conn.commit()
35
```

Listing 27: Wysyłanie danych z czujników na serwer

5.4.2 Implementacja wybranych funkcjonalności systemu

```
Listing 28: Timeout sesji
1 #Ustawienie timeout dla sesji (5min)
2 @app.before_request
3 def make_session_permanent():
      session.permanent = True
4
5
      app.permanent session lifetime = timedelta(minutes=5)
        Listing 29: Rysowanie wykresu wraz ze skryptem aktualizującym dane co określony czas
   </head>
1
   <body>
2
3
      <h1>Temperatura</h1>
      /// Przyciski zmieniające zakres danych z tabelki /
4
      <span class="d">dzien</span>
5
      <span class="t">tydzien</span>
6
      <span class="m">miesieac</span>
```

```
9
10
    11
      <!-- bar chart canvas element --->
      <canvas id="myChart" width="600" height="400"></canvas>
12
      The chart is displaying a simple line chart.
13
    14
15
16
      \langle script \rangle
         var url="/val";
17
         var getvalues = function(results){
18
19
    console.log(results);
20
         Chart.defaults.global.responsive = false;
21
22
         Chart.defaults.global.animation = false;
23
24
         // define the chart data
25
         var chartData = {
26
    labels: results.hour,
27
28
29
    datasets : [{
               label: \ '\{\{\ legend\ \}\}\,'\,,
30
31
               fill: true,
               \begin{array}{ll} line Tension: & 0.1\,,\\ background Color: & "rgba\left(75\,,192\,,192\,,0.4\right)"\,, \end{array}
32
               borderColor: "rgba(75,192,192,1)",
34
               borderCapStyle: 'butt',
35
               borderDash: [],
36
               borderDashOffset: 0.0,
37
               borderJoinStyle: 'miter',
38
               pointBorderColor: "rgba(75,192,192,1)",
39
               pointBackgroundColor: "#fff",
40
41
               pointBorderWidth: 1,
42
               pointHoverRadius: 5,
               pointHoverBackgroundColor: "rgba(75,192,192,1)",
43
               pointHoverBorderColor: \ "rgba (220,220,220,1)",
44
               pointHoverBorderWidth: 2,
45
46
               pointRadius: 1,
               pointHitRadius: 10,
47
48
               //data: [{% for item in values %}
49
                           \{\{\text{item}\}\},\
50
                         \{\% \text{ endfor } \%\}],
51
      data: results.value,
52
      spanGaps: false
53
           }]
54
55
56
         // get chart canvas
        var ctx = document.getElementById("myChart").getContext("2d");
57
58
        // create the chart using the chart canvas
59
         var myChart = new Chart(ctx, {
60
           type: 'line',
61
62
           data: chartData,
63
             });
64
      };
65
66
         var fun = function(){
         var values = $.get(url)
67
68
             .then(getvalues)};
69 setInterval (fun, 5000);
70
71 $ ('.d').click (function() { setInter(15,2) });
```

```
72 $ ('.t').click(function() { setInter(7,5) });
73 ('.m'). click (function () { setInter (30,3) });
74
75 function setInter(inter, sdf){
    url="/val?inter="+inter+"&cos="+sdf;
76
77
    fun();
78
79 }
80
      </script>
81
    </body>
83 < /html >
                              Listing 30: Rejestrowanie użytkownika
1 @app.route('/register', methods=['GET', 'POST'])
2 def register():
       form = RegisterForm (request.form)
4
       if request.method = 'POST' and form.validate():
5
           name = form.name.data
           email = form.email.data
6
           username = form.username.data
           password = sha256 crypt.encrypt(str(form.password.data))
8
9
10
           # Create cursor
           cur = mySQL.cursor(buffered=True)
11
12
13
           # Execute query
           cur.execute("INSERT INTO user(name, email, username, password) VALUES(%s,
14
              %s, %s, %s)", (name, email, username, password))
15
           # Commit to DB
16
           mySQL.commit()
17
18
           # Close connection
19
20
           mySQL.close()
21
22
           flash ('You are now registered and can log in', 'success')
23
24
           return redirect(url for('login'))
25
       return render template ('register.html', form=form)
```

5.4.3 Implementacja mechanizmów bezpieczeństwa

```
Listing 31: Porównanie zaszyfrowanych haseł
               # Pobranie hasła z bazy danych
1
2
               password = data[4]
3
4
               # Porównanie hasła
5
               if sha256 crypt.verify(password candidate, password):
6
                   # Passed
                    session['logged in'] = True
                    session ['username'] = username
8
                    session['id'] = data[0]
9
                    flash ('You are now logged in', 'success')
10
                   Listing 32: Narzucenie długości znaków w poszczególnych polach
1 class RegisterForm (Form):
      name = StringField('Name', [validators.Length(min=3, max=50)])
```

```
username = StringField('Username', [validators.Length(min=4, max=25)])
3
      email = StringField('Email', [validators.Length(min=6, max=50)])
4
      password = PasswordField('Password', [
5
          validators.DataRequired(),
6
          validators.EqualTo('confirm', message='Passwords do not match')
8
      confirm = PasswordField('Confirm Password')
9
     Listing 33: Indywidualne dane pomiarowe w zakładce "/simple chart" dla każdego użytkownika
1 # Porównanie haseł
2 if sha256 crypt.verify(password candidate, password):
   # Poprawne hasło
      session['logged_in'] = True
session['username'] = username
      session ['id'] = data[0]
6
7
     # Użycie zmiennej session['id'] indywidualnej dla każdego użytkownika i wycią
          gnięcie danych pomiarowych należacych do zalogowanego użytkownika
          cursor.execute("SELECT WartoscPomiaru, GodzPomiaru FROM Pomiary WHERE
9
              Czujnik idCzujnik=% ORDER BY idPomiary DESC LIMIT 15",[session['id'
              ]])
```

6 Podsumowanie i wnioski

Spis rysunków

1	Widoki	0
2	Poziomy dostępowe	7
3	Ogólny diagram projektowy	7
4	Klient	8
5	Pracownik	8
6	Pomiar	9
7	Urządzenie	9
8	Interfejs graficzny aplikacji 1	10
9	Interfejs graficzny aplikacji 2	11
10	Interfejs graficzny aplikacji 3	12
11	Ograniczenie ilości znaków	17
12	Unikalny pesel	18
13	Dwie możliwe płcie do wyboru	18
14	Typ "DATE"	18
15	Niepoprawny format daty	18
16		18
17	Błąd wartości NULL	19
18	Powtórzone wystąpienie klucza	19
19	Wywołanie procedury "dodaj_klienta" wraz z pokazanym poniżej nowo dodaną osobą	19
20	Wywołanie procedury "dodaj_klienta" niewłaściwa liczba argumentów	20
21	Komunikat błędu	20
22	Rejestracja użytkownika	21
23	Rejestracja użytkownika	22
24	Rejestracja użytkownika	22
25	Rejestracja użytkownika	23
26	Niepoprawna próba zalogowania	23
27		24
28	Wprowadzenie niepoprawnego hasła	24

Listings

1	Producent_BEFORE_INSERT
2	Osoba_AFTER_UPDATE
3	Utworzenie bazy
4	Utworzenie tabeli Adres
5	Utworzenie klucza obcego
6	Własności tworzonej tabeli
7	Definiowanie indeksów
8	Procedura dodaj_klienta
9	Użycie dodaj_klienta
10	Procedura dodaj_pracownika
11	Użycie dodaj_pracownika
12	Adres_BEFORE_INSERT
13	Widok adres_klienta
14	Użycie widoku adres_klienta
15	Nadanie uprawnień klienta
16	Nadanie uprawnień montera
17	Nadanie uprawnień administratora
18	Nadanie uprawnień kierownika działu techniczneg
19	Nadanie uprawnień właściciela
20	Nadanie uprawnień obsługi klienta
21	Wykorzystane moduły w Python
22	Przykładowa instalacja wybranych modułów
23	Nawiązywanie połączenia z bazą danych
24	Pobieranie danych z bazy danych
25	Wprowadzanie nowych użytkowników do bazy danych
26	Odbieranie danych z czujników po UDP przez serwer
27	Wysyłanie danych z czujników na serwer
28	Timeout sesji
29	Rysowanie wykresu wraz ze skryptem aktualizującym dane co określony czas 26
30	Rejestrowanie użytkownika
31	Porównanie zaszyfrowanych haseł
32	Narzucenie długości znaków w poszczególnych polach
33	Indywidualne dane pomiarowe w zakładce "/simple_chart" dla każdego użytkownika 29